ĢENERĀLADVOKĀTA JANA MAZAKA [*JÁN MAZÁK*] SECINĀJUMI,
sniegti 2011. gada 21. jūnijā [1]

I — Ievads

1. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā (OV L 149, 2. lpp.) [2] 3. panta 1. punktu un 72. pantu, kā arī 1999. gada 21. jūnijā Luksemburgā parakstīto Nolīgumu starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Šveices Konfederāciju, no otras puses, par brīvu personu kustību (OV 2002, L 114, 6. lpp.) (turpmāk tekstā — "nolīgums").

2. Lūgums ir iesniegts saistībā ar apelācijas tiesvedību starp *Försäkringskassan* [sociālās apdrošināšanas iestādi] (turpmāk tekstā — "iestāde") un Elizabeti Bergstrēmu [*Elisabeth Bergström*] par viena no vecākiem, kurš iepriekš strādājis Šveicē un pēc tam pārcēlies uz Zviedriju, tiesībām uz vecāku pabalstu.

II — Tiesiskais regulējums

A — *Eiropas Savienības tiesības*

3. Nolīguma 1. pantā ar virsrakstu "Nolīguma priekšmets" ir paredzēts:

"Šā nolīguma mērķis Eiropas Kopienas dalībvalstu un Šveices pilsoņu labā ir šāds:

a) piešķirt ieceļošanas un uzturēšanās tiesības, tiesības uz darbu kā darba ņēmējiem, tiesības veikt uzņēmējdarbību kā

1 — Oriģinālvaloda — angļu.

2 — Šobrīd pēdējo reizi grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 5. jūnija Regulu (EK) Nr. 1386/2001, ar ko groza Padomes Regulu (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, un Padomes Regulu (EEK) Nr. 574/72, ar kuru nosaka īstenošanas kārtību Regulai Nr. 1408/71 (OV L 187, 1. lpp.).

pašnodarbinātām personām un tiesības palikt līgumslēdzēju pušu teritorijā; [..]

d) nodrošināt tādus pašus dzīves, nodarbinātības un darba apstākļus kā tos, kas nodrošināti pilsoņiem." [Neoficiāls tulkojums]

4. Minētā nolīguma 2. pantā ar virsrakstu "Diskriminācijas aizliegums" ir paredzēts:

"Piemērojot šā nolīguma I, II un III pielikuma noteikumus un saskaņā ar tiem, vienas līgumslēdzējas puses pilsoņi, kuri likumīgi uzturas otras līgumslēdzējas puses teritorijā, netiek diskriminēti viņu pilsonības dēļ."

5. Nolīguma 8. pantā ar virsrakstu "Sociālā nodrošinājuma sistēmu saskaņošana" ir paredzēts:

"Līgumslēdzējas puses saskaņā ar II pielikumu paredz sociālā nodrošinājuma sistēmu saskaņošanu, lai jo īpaši:

a) nodrošinātu vienādu attieksmi;

[..]

c) veiktu kopsummas aprēķināšanu, lai iegūtu un saglabātu tiesības uz pabalstiem un uz šādu pabalstu aprēķināšanu, ņemot vērā visus laikposmus, ievērojot attiecīgo valstu tiesību aktus; [..]."

6. Nolīguma II pielikuma [3] 1. pantā ir noteikts:

"1. Līgumslēdzējas valstis savā starpā vienojas sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas jomā piemērot Kopienu tiesību aktus, uz kuriem ir norādīta atsauce, redakcijā, kas ir spēkā līguma parakstīšanas brīdī, ieskaitot šī pielikuma A nodaļā minētos grozījumus vai līdzvērtīgas tiesību normas.

2. Jēdziens "dalībvalsts(-is)", kas lietots šī pielikuma A iedaļā minētajos tiesību aktos, līdztekus valstīm, uz kurām attiecas atbilstošie Kopienu tiesību akti, ir piemērojams arī Šveicei."

7. Nolīguma II pielikuma A iedaļā ar virsrakstu "Akti, uz kuriem atsaukties" ir paredzēts:

"1. 371 R 1408: Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma programmu piemērošanu darba ņēmējiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenes locekļiem, kuri pārvietojas Kopienas teritorijā, kas atjaunināta ar [..]."

3 — II pielikums attiecas uz sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanu.

8. Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punktā, kura nosaukums ir "Vienlīdzīga attieksme", ir noteikts:

"Ievērojot šīs regulas īpašos noteikumus, uz personām, kas dzīvo kādā dalībvalstī, uz kuru attiecas šī regula, attiecas tie paši pienākumi un tie paši pabalsti saskaņā ar jebkuras dalībvalsts tiesību aktiem, kas attiecas uz šīs valsts pilsoņiem."

9. Regulas Nr. 1408/71 72. pantā ar nosaukumu "Apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laikposmu summēšana", kas iekļauts šīs regulas 7. nodaļā ar nosaukumu "Ģimenes pabalsti", ir noteikts:

"Ja kādas dalībvalsts tiesību aktos tiesību iegūšanai uz pabalstiem paredzēts priekšnoteikums par nodarbinātības laikposmu pabeigšanu, šīs valsts kompetentā institūcija, ciktāl nepieciešams, ņem vērā tādus nodarbinātības laikposmus, kas pabeigti jebkurā citā dalībvalstī, tā, it kā tie būtu pabeigti saskaņā ar tās tiesību aktiem."

10. Regulas Nr. 1408/71 89. pantā ar nosaukumu "Īpaša kārtība konkrētu tiesību aktu īstenošanai" ir paredzēts:

"Šīs regulas VI pielikumā izklāstīta īpaša kārtība, lai īstenotu konkrētu dalībvalstu tiesību aktus."

11. Regulas Nr. 1408/71 VI pielikuma N iedaļā ar nosaukumu "Zviedrija" ir noteikts:

"1. Regulas 72. panta piemērošanai personas tiesības uz vecāku pabalstu nosaka, ņemot vērā citā dalībvalstī pabeigtos apdrošināšanas laika posmus tā, it kā tiem pamatā būtu tas pats vidējo ienākumu apjoms kā Zviedrijas apdrošināšanas laika posmiem, kuros tie uzkrāti."

B — *Valsts tiesību akti*

12. *Socialförsäkringslagen* (Sociālās apdrošināšanas likums) (1999:799) ir paredzēts:

"3. nodaļa. Sociālās apdrošināšanas aizsardzība

1. Visiem Zviedrijas pastāvīgajiem iedzīvotājiem ir jābūt apdrošinātiem šādu pabalstu saņemšanai, kā tas ir paredzēts *Lagen om allmän försäkring* [Likums par vispārējo sociālā nodrošinājuma sistēmu] (1962:381):

1. veselības aprūpes pabalstam utt. saskaņā ar 2. nodaļu pabalstu jomā, kurus nosaka sociālās apdrošināšanas iestāde;

2. vecāku pabalstam zemākajā līmenī un pamata līmenī;

3. veselības un darbspēju zaudējuma pabalstam nodrošinājuma pabalsta veidā;

[..]

4. pants — Visām Zviedrijā nodarbinātām personām ir jābūt apdrošinātām šādu pabalstu saņemšanai, kā tas ir paredzēts *Lagen om allmän försäkring* (1962:381):

1. slimības pabalstam un grūtniecības pabalstam;

2. vecāku pabalstam, kas ir augstāks par zemāko līmeni, un īpašam vecāku pabalstam;

3. ar ienākumiem saistītam slimības pabalstam un ar ienākumiem saistītam darbaspēju zaudējuma pabalstam; [..]."

13. Saskaņā ar *Lagen om allmän försäkring* (1962:381):

"3. nodaļa. Slimības pabalsts

2. pants — Slimības pabalsta ienākumu apjoms ir ikgadēji ienākumi naudas izteiksmē, kuru apdrošinātā persona kā atlīdzību par viņa vai viņas darbu Zviedrijā varētu saņemt līdz turpmākam paziņojumam, [..].

4. nodaļa. Vecāku pabalsts

6. iedaļa Vecāku pabalsts pilnā apmērā nevar būt mazāks par SEK 60 dienā (zemākais līmenis).

Vecāku pabalsts pirmās 180 dienas ir jāmaksā apmērā, kas atbilst vecāku slimības pabalstam, kas aprēķināts atbilstoši piektajā daļā noteiktajam, ja vecāki vismaz 240 dienas pēc kārtas pirms bērna dzimšanas ir bijuši

apdrošināti slimības pabalstam līmenī, kurš ir augstāks par zemāko līmeni, vai būtu bijuši apdrošināti, ja sociālās apdrošināšanas iestāde būtu bijusi informēta par visiem apstākļiem. Vecāku pabalsts pirmās 180 dienas tomēr vienmēr ir jāizmaksā pilnā vecāku pabalsta līmenī, kas atbilst vismaz SEK 150 dienā (pamatlīmenis). [..]"

III — Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

14. Elizabete Bergstrēma [*Elisabeth Bergström*] ir Zviedrijas pilsone. Viņa no 1994. gada janvāra pastāvīgi dzīvoja Šveicē un tur tika nodarbināta līdz meitas piedzimšanai 2002. gada 19. martā. Ģimene pārcēlās uz Zviedriju 2002. gada 1. septembrī. Viņas dzīvesbiedrs nekavējoties sāka strādāt Zviedrijā. Savukārt E. Bergstrēma nesāka strādāt Zviedrijā un turpināja nestrādāt, lai rūpētos par savu meitu. Viņa pieteicās vecāku pabalstam slimības pabalsta apmērā sākot no 2003. gada 16. marta, aprēķinot to, pamatojoties uz ienākumiem, kurus viņa ieguva, veicot profesionālo darbību Šveicē.

15. Iestāde uzskatīja, ka E. Bergstrēmai nav tiesību uz vecāku pabalstu slimības pabalsta līmenī, un nolēma piešķirt vecāku pabalstu pamata līmenī, tas ir, SEK 150 dienā. Iestāde noteica, ka saskaņā ar Regulu Nr. 1408/71, nosakot, vai ir izpildīts 240 dienu nosacījums, ir jāiekļauj arī citā dalībvalstī īstenotie apdrošināšanas laikposmi, tomēr 240 dienu nosacījuma pēdējā diena ir jāīsteno Zviedrijā.

16. E. Bergstrēma šo lēmumu pārsūdzēja *Länsrätten i Stockholms län* (Stokholmas lēnes Administratīvā tiesa). *Länsrätten* noraidīja apelācijas sūdzību, galvenokārt pamatojoties uz to, ka vecāku pabalsts slimības pabalsta līmenī ir ar profesionālo darbību saistīta apdrošināšana.

17. E. Bergstrēma iesniedza apelācijas sūdzību *Kammarrätten i Stockholm* (Stokholmas Administratīvā apelācijas tiesa), kas nosprieda apelācijas sūdzību noraidīt kā nepieņemamu. E. Bergstrēma iesniedza apelācijas sūdzību par šo lēmumu *Regeringsrätten* [Augstākajā administratīvajā tiesā], kas pārskatīja nolēmumu un atļāva viņas apelācijas sūdzību pieņemt izskatīšanai *Kammarrätten*. Šī tiesa apmierināja E. Bergstrēmas apelācijas sūdzību, nospriežot, ka bija jāuzskata, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja 240 dienu nosacījumu ir izpildījusi, esot apdrošināta Šveicē, un ka viņai ir jāpiešķir pabalsts, kas ir augstāks par pamata līmeni, kas izriet no viņas iepriekšējās profesionālās darbības Šveicē. *Kammarrätten* tostarp atsaucās uz Regulas Nr. 1408/71 72. pantu un Tiesas spriedumiem lietā *Rockler*[4] un lietā *Öberg*[5].

4 — Tiesas 2006. gada 16. februāra spriedums lietā C-137/04 (Krājums, I-1441. lpp.).

5 — Tiesas 2006. gada 16. februāra spriedums lietā C-185/04 (Krājums I-1453. lpp.).

18. Iestāde iesniedza apelācijas sūdzību par *Kammarrätten* spriedumu un lūdza iesniedzējtiesu to atcelt un atzīt par spēkā esošiem *Länsrätten* spriedumu un iestādes lēmumu. E. Bergstrēma par apelācijas sūdzības iesniedzējas apelāciju iesniedza pretapelācijas sūdzību.

19. Iesniedzējtiesas ieskatā iestāde šobrīd uzskata, ka noteikšanas laikposms var tikt izpildīts, esot nodarbinātam citā dalībvalstī. Tomēr iestāde ir norādījusi, ka E. Bergstrēmai nav tiesību uz vecāku pabalstu augstākā līmenī par pamata līmeni, jo viņai neesot ienākumu apjoma slimības pabalstam. Ienākumu apjoms slimības pabalstam ir pamatots ar pieņēmumu, ka sociālā nodrošinājuma sistēma tiek finansēta no profesionālās darbības ienākumiem Zviedrijā, kuri tiek aplikti ar normatīvajos aktos noteiktu nodevu. Turklāt Līguma noteikumi par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos nav piemērojami attiecībā uz Šveici. Tādējādi šajā lietā nevar tikt piemēroti spriedumi lietā *Rockler* un lietā *Öberg*, kā to ir darījusi *Kammarrätten*.

20. E. Bergstrēma norādīja, ka vienam no vecākiem, kurš ir nodarbināts Zviedrijā un kurš saistībā ar bērna piedzimšanu pārtrauc viņa vai viņas profesionālo darbību, ir tiesības uz vecāku pabalstu slimības pabalsta līmenī. Tāds pats noteikums ir jāpiemēro arī gadījumos, kad persona pārceļas uz Zviedriju no citas ES dalībvalsts vai no citas valsts, kurā ir piemērojama Regula Nr. 1408/71.

21. Iesniedzējtiesa uzskata, ka Regulas Nr. 1408/71 72. pants, kas regulē ģimenes pabalstus un paredz apdrošināšanas laikposmu summēšanu nodarbinātības vai pašnodarbinātības gadījumā, ir neskaidrs. 72. panta virsrakstā ir atsauce uz apdrošināšanas laikposmu "summēšanu". Virsraksta formulējums norāda, ka pants tiek piemērots tikai tad, ja pastāv iekšzemes laikposms, kas var tikt apvienots ar laikposmu ārvalstīs. Tomēr 72. pantā ir noteikts, ka dalībvalsts tikai "ņem vērā" apdrošināšanas laikposmus citā dalībvalstī. Līdz ar to panta formulējums norāda uz to, ka laikposmi citās valstīs ir jāņem vērā aprēķinā, bet nesniedz nekādu tiešu pamatu pieņēmumam, ka jābūt arī vietējam apdrošināšanas laikposmam.

22. Saistībā ar pabalstu apmēru iesniedzējtiesa norāda, ka Regulas Nr. 1408/71 72. pants vienādo atsevišķus nodarbinātības laikposmus neatkarīgi no to pabeigšanas ārzemēs vai iekšzemē, tomēr tas neregulē, kādā apmērā ir pielīdzināmi ienākumi, kas gūti iekšzemē, un ienākumi, kas gūti ārvalstīs. Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punktā kopsakarā ar nolīguma 8. pantu ir ietverti papildu noteikumi par tiesībām uz vienlīdzīgu attieksmi. Iesniedzējtiesa uzskata, ka nav skaidrs, vai tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi tiek piemērotas arī migrējošo darba ņēmēju, kuri ir attiecīgās

dalībvalsts pilsoņi [6], gadījumos un vai saskaņā ar 3. panta 1. punktu citā dalībvalstī gūtie ienākumi ir jāpielīdzina iekšzemē gūtajiem ienākumiem, aprēķinot no ienākumiem atkarīgus ģimenes pabalstus. Ja tas tā ir, rodas jautājums, vai tas tā arī ir saistībā ar Šveici, attiecībā uz kuru Līgums netiek piemērots.

23. Šajos apstākļos *Regeringsrätten* (Zviedrija) nolēma uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai saskaņā ar Savienības tiesībām, it īpaši saskaņā ar Nolīgumu ar Šveici par personu brīvu pārvietošanos un Regulas Nr. 1408/71 72. pantu, noteikšanas laikposms ģimenes pabalstam no ienākumiem atkarīga bērnu kopšanas pabalsta veidā var tikt pilnībā īstenots, veicot profesionālo darbību un apdrošināšanu Šveicē?

2) Vai saskaņā ar Savienības tiesībām, it īpaši saskaņā ar nolīgumu ar Šveici par personu brīvu pārvietošanos un Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punktu un 72. pantu, Šveicē gūtie ienākumi ir pielīdzināmi iekšzemes ienākumiem, nosakot tiesības uz ģimenes pabalstu no ienākumiem atkarīga bērnu kopšanas pabalsta veidā?"

IV — Process

24. Rakstveida apsvērumus iesniedza E. Bergstrēma, Zviedrijas un Somijas valdības un Komisija.

25. Ievērojot Tiesas Reglamenta 54.a pantu, tiesnesis referents un ģenerāladvokāts lūdza, lai pamata lietas dalībnieki, dalībvalstis, Komisija un Padome, ja vēlas, iesniedz apsvērumus, vai, viņuprāt, E. Bergstrēmas prasība par ģimenes pabalstu ietilpst Nolīguma piemērošanas jomā. Savu apsvērumu pamatojumam pamata lietas dalībnieki, dalībvalstis, Komisija un Padome tika lūgti tostarp ņemt vērā faktus vai hipotēzes, ka E. Bergstrēma ir Zviedrijas pilsone, atrodas Zviedrijā un attiecīgo prasību ir iesniegusi Zviedrijā, nolīguma 1., 2., 8. pantu un II pielikumu, kā arī Tiesas spriedumu lietā *Grimme* [7].

6 — Tiesas 2008. gada 21. februāra spriedums lietā C-507/06 *Klöppel* (Krājums, I-943. lpp., 17. un 18. punkts).

7 — Tiesas 2009. gada 12. novembra spriedums lietā C-351/08 (Krājums, I-10777. lpp.).

26. E. Bergstrēma, Zviedrijas un Lielbritānijas valdības, kā arī Komisija 2011. gada 4. maija tiesas sēdē sniedza mutvārdu apsvērumus.

V — Sākotnējais jautājums — Nolīguma piemērojamība

27. Atbildot uz jautājumu, kas uzdots saskaņā ar Tiesas Reglamenta 54.a pantu, E. Bergstrēma un Komisija uzskata, ka nolīgums ir piemērojams pamata lietas faktiem un strīdam. Zviedrijas valdība savos apsvērumos norāda, ka E. Bergstrēmas situācijai nolīgums nav piemērojams. Šī valdība uzskata, ka nolīguma 1. un 2. pants ir domāti migrējošo darba ņēmēju aizsardzībai pret diskrimināciju tajā valstī, kurā tie tiek nodarbināti. Tomēr nolīgumā nav regulēta darba ņēmēja situācija viņa izcelsmes valstī un viņa situācija, atgriežoties šajā valstī. To apstiprina nolīguma I pielikuma 9. pants, kurā ir noteikts, ka pret darba ņēmēju, kas ir līgumslēdzējas puses pilsonis, citas līgumslēdzējas puses teritorijā nevar pastāvēt atšķirīga attieksme kā pret tās valsts darba ņēmējiem. Turklāt lietā *Grimme* [8] Tiesa norādīja, ka nolikuma I pielikuma 9. pantā paredzētā vienlīdzīgā attieksme nav piemērojama līgumslēdzējas puses iestāžu attieksmei pret līgumslēdzējas puses pilsoņiem.

28. Es uzskatu, ka, izvērtējot, vai nolīgums ir piemērojams pamata lietā pastāvošos apstākļos, ir noteikti jāizvērtē šis nolīgums kopumā, ieskaitot pielikumus un protokolus, kas ir tā būtiskas sastāvdaļas [9] un kam nebūt nav sekundāra nozīme. Neskatoties uz minēto, nolīgumā tomēr ir konkretizēta un tādējādi arī ierobežota tā pielikumu piemērojamība. Tādējādi, piemēram, nolīguma 6. pantā ir noteikts, ka līgumslēdzējas puses garantē tiesības būt rezidentiem personām, kas neveic saimniecisko darbību saskaņā ar I pielikumu par bezdarbniekiem [10].

29. Es uzskatu, ka nolikuma I pielikuma 9. pants, kurā ir paredzēta vienlīdzīga attieksme pret līgumslēdzējas puses nodarbinātajiem pilsoņiem citas līgumslēdzējas puses teritorijā, un Tiesas spriedums lietā *Grimme* [11], kurā daļēji ir atsauce uz šo normu, nav piemērojami faktiem un apstākļiem pamata lietā. Nolīguma 8. pantā ir skaidri noteikts,

8 — Minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē.

9 — Skat. nolīguma 15. pantu.

10 — Skat. arī, piemēram, nolīguma 4. pantu par tiesībām uz uzturēšanos un saimnieciskās darbības veikšanu un 7. pantu par citām tiesībām.

11 — Minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē.

ka šī nolīguma līgumslēdzēju pušu sociālā nodrošinājuma sistēmu saskaņošanai ir piemērojams II, nevis I pielikums. Saskaņā ar nolīguma 8. panta a) punktu līgumslēdzējam pusēm ir jānodrošina sociālā nodrošinājuma sistēmu saskaņošana atbilstoši II pielikumam ar mērķi nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi.

30. Turklāt atšķirībā no E. Bergstrēmas K. Grimme [*Ch. Grimme*] faktiski neizmantoja ar šo nolīgumu dalībvalstu pilsoņiem cita starpā piešķirtās tiesības dzīvot un būt nodarbinātiem Šveices Konfederācijā [12].

31. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru nolīguma II pielikuma 1. panta 1. punktā par sociālā nodrošinājumu sistēmu saskaņošanu ir prasīts līgumslēdzējām pusēm pašām piemērot Savienības tiesību normas, kas tur ir minētas un bija spēkā šī nolīguma parakstīšanas datumā, un kas grozītas ar šī pielikuma A iedaļu. Turklāt saskaņā ar šī pielikuma 1. panta 2. punkta noteikumiem "jēdziens "dalībvalsts(-is)", kas lietots šī pielikuma A iedaļā minētajos tiesību aktos, līdztekus valstīm, uz kurām attiecas atbilstošie Kopienu tiesību akti, ir piemērojams arī Šveicei". Regula Nr. 1408/71 ir minēta nolīguma II pielikuma A iedaļā ar nosaukumu "Akti, uz kuriem atsaukties". No tā izriet, ka šīs regulas noteikumi līdztekus ES dalībvalstīm ir piemērojami arī Šveices Konfederācijai [13].

32. Regula Nr. 1408/71 tika pieņemta, lai pēc iespējas palielinātu migrējošo darba ņēmēju pārvietošanās brīvību. Šo mērķi nevarētu sasniegt, ja tiesību uz brīvu pārvietošanos izmantošanas dēļ darba ņēmējiem būtu jāzaudē sociālā nodrošinājuma priekšrocības, kas tiem ir garantētas dalībvalsts tiesību aktos, it īpaši, ja šīs priekšrocības ir kompensācija par viņu veiktām iemaksām [14].

33. Manuprāt, nolīguma līgumslēdzējas puses, tieši atsaucoties uz Regulu Nr. 1408/71

12 — Lietā *Grimme* Tiesai iesniegtie jautājumi koncentrējās uz to, vai K. Grimmem, esot Vācijas pilsonim un Šveices sabiedrības Vācijas filiāles vadītājam, ir pienākums būt apdrošinātam obligātajā vecuma pensijas apdrošināšanas sistēmā. Vācijas Sociālā nodrošinājuma kodekss attiecībā uz akciju sabiedrības valdes locekļiem nosaka izņēmumu pienākumam pievienoties obligātajai pensiju apdrošināšanas sistēmai. Lietas izspriešana galvenokārt ir balstīta uz ierobežotajām juridisko personu tiesībām veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību, kas ir paredzētas nolīgumā. Tomēr K. Grimme arī apgalvoja, ka, tā kā viņš esot darba tiesiskajās attiecībās, obligāta dalība obligātajā sistēmā ir darba ņēmēju nediskriminācijas principa, kas ir paredzēts nolīguma I pielikuma 9. pantā, pārkāpums, jo akciju sabiedrību, kas ir dibinātas saskaņā ar Vācijas tiesībām, valdes locekļiem šāds pienākums nav paredzēts. Tiesa nosprieda, ka nolīguma I pielikuma 9. pants, kurā ir garantēta vienlīdzīga attieksme pret darba ņēmējiem, kas ir vienas līgumslēdzējas puses pilsoņi, citas līgumslēdzējas puses teritorijā, attiecas tikai uz gadījumu, kad vienas līgumslēdzējas puses pilsoni citas līgumslēdzējas puses teritorijā diskriminē pilsonības dēļ. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka K. Grimmes kā atbilstoši Šveices tiesībām dibinātas akciju sabiedrības valdes locekļa statusam saistībā ar diskriminācijas jautājumu nav nekādas nozīmes (skat. iepriekš 7. zemsvītras piezīmē minētā sprieduma 46.–49. punktu).

13 — Tiesas 2010. gada 18. novembra spriedums lietā C-247/09 *Xhymshiti* (Krājums, I-11845. lpp., 31.–33. punkts). Skat. arī Tiesas 2010. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-16/09 *Schwemmer* (Krājums, I-9717. lpp., 32. punkts).

14 — Šajā ziņā skat., piemēram, 1986. gada 25. februāra spriedumu lietā 284/84 *Spruyt* (*Recueil*, 685. lpp., 18. un 19. punkts).

nolīguma II pielikuma A iedaļā, arī vēlējās efektīvi nodrošināt migrējošo darba ņēmēju pārvietošanās brīvību līgumslēdzēju pušu teritoriju ietvaros. Turklāt es uzskatu, ka šī nolīguma mērķu, it īpaši 1. panta a) punktā minēto mērķu par tiesībām, cita starpā, ieceļot, būt rezidentam, būt nodarbinātam un tiesībām palikt līgumslēdzēju pušu teritorijās, kā arī šī nolīguma 1. panta d) punkta mērķu, it īpaši mērķa nodrošināt vienādus dzīves apstākļus, īstenošana būtu būtiski apdraudēta, ja gadījumā, kad vienas līgumslēdzējas puses pilsonis atrodas citas līgumslēdzējas puses teritorijā, tiesības, ko sniedz nolīgums, tiktu piemērotas ierobežojoši un formāli. Minētie mērķi un nolīguma 2. pantā noteiktais nediskriminācijas princips netiktu īstenoti, ja ES pilsoņi, izmantojuši savas tiesības uz brīvu pārvietošanos saskaņā ar nolīgumu, nevarētu uz tā noteikumiem atsaukties, atgriežoties savā dalībvalstī.

34. Tādējādi es uzskatu, ka E. Bergstrēmas prasība par ģimenes pabalstu ietilpst nolīguma piemērošanas jomā. Turklāt saskaņā ar nolīguma 16. panta 1. punktu tiesības un pienākumi, kas paredzēti Regulā Nr. 1408/71, attiecībās starp Šveices Konfederāciju un ES dalībvalstīm ir jāpiemēro līdzvērtīgi.

VI — Vērtējums

A — *1. jautājums — noteikšanas laikposms*

35. No Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka saskaņā ar Zviedrijas tiesībām, lai varētu saņemt vecāku pabalstu slimības pabalsta apmērā, tiek pieprasīts minimālais apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposms. Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa lūdz Tiesu lemt, vai saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 72 pantu minētais laikposms var tikt pilnībā īstenots, esot nodarbinātam un apdrošinātam Šveicē, vai arī apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposmam jābūt īstenotam arī Zviedrijā. Iesniedzējtiesa īpaši norāda, ka Regulas Nr. 1408/71 72. pants kopsakarā ar tā nosaukumu un šīs regulas VI pielikuma N iedaļas 1. punktu ir neskaidrs.

36. Savos apsvērumos Tiesai E. Bergstrēma norādīja, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 72. pantu attiecīgais laikposms var tikt kopumā pabeigts, esot nodarbinātam un apdrošinātam Šveicē. Regulas Nr. 1408/71 72. panta tieša piemērojamība un Tiesas spriedumu lietā *Öberg*[15] and lietā *Rockler*[16] piemērošana pēc analoģijas nodrošina, ka valsts tiesības, kurās nav ņemti vērā laikposmi, kuros darba ņēmējam ir bijusi slimības apdrošināšana citā dalībvalstī, vai arī valsts tiesības, kas papildus apdrošināšanas laikposmam ārvalstīs pieprasa arī vietējās apdrošināšanas laikposmu, atturēs šīs dalībvalsts pilsoņus no izbraukšanas un profesionālās darbības veikšanas citā dalībvalstī. Zviedrijas valdība savos rakstveida apsvērumos norāda, ka saskaņā ar līdzvērtības principu Regulas Nr. 1408/71 72. pants būtu jāinterpretē tādējādi, ka apdrošināšanas laikposms var tikt pilnībā pabeigts citā dalībvalstī vai Šveicē. Tomēr, atbildot uz saskaņā ar Tiesas Reglamenta 54.a pantu uzdotajiem jautājumiem, kā arī savos mutvārdu apsvērumos Zviedrijas valdība grozīja savus rakstveida apsvērumus par pirmo uzdoto jautājumu un norādīja, ka tā uzskata, ka dalībvalstu tiesību prasība par to, ka apdrošināšanas laikposms ir jābeidz arī kompetentās iestādes dalībvalstī, atbilst nolīgumam un Regulas Nr. 1408/71 72. pantam. Somijas valdība uzskata, ka Regulas Nr. 1408/71 72. panta formulējums un nosaukums pieprasa apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laikposmu summēšanu un ir jāinterpretē tā, ka tas neaizliedz dalībvalsts tiesību aktus, kuros pabalstu saņemšanai ir pieprasīts noteikts apdrošināšanas laikposms vai nodarbinātība saskaņā ar šiem tiesību aktiem. Pieteikumā par tiesas sēdi Lielbritānijas valdība norādīja, ka Regulas Nr. 1408/71 72. pantā nav prasīts, lai nodarbinātības vai apdrošināšanas laikposms būtu veikts tajā valstī, kur iesniegts pieteikums pabalsta saņemšanai. Tiesas sēdē šī valdība norādīja, ka uz pirmo iesniedzējtiesas jautājumu būtu jāatbild negatīvi un dalībvalstīm ir tiesības noteikt vietējās apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposmu atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 72. pantam.

37. Komisija uzskata, ka Regulas Nr. 1408/71 72. pants būtu jāinterpretē, ņemot vērā tā mērķi nodrošināt personu pārvietošanās brīvību. Šāda interpretācija saskan ar Tiesas spriedumiem lietā *Öberg* un lietā *Rockler*. Nolīguma 8. panta c) punktā ir noteikts, ka līgumslēdzējām pusēm saskaņā ar šī līguma II pielikumu būtu jāpieņem noteikumi sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanai, lai nodrošinātu visu laikposmu, ko uzskaita saskaņā ar dažādu valstu tiesību sistēmām, kas, cita starpā, piešķir tiesības uz pabalstiem, summēšanu. Saskaņā ar nolīguma II pielikuma 1. pantu puses vienojas piemērot noteiktus

15 — Minēts iepriekš 5. zemsvītras piezīmē.
16 — Minēts iepriekš 4. zemsvītras piezīmē.

ES tiesību aktus, tostarp Regulu Nr. 1408/71. Komisija uzskata, ka attiecīgi nolīguma noteikumi ir skaidri noteikumi, kuri atbilstoši Tiesas judikatūrai [17] ir jāinterpretē pēc analoģijas saskaņā ar attiecīgajām Savienības tiesību normām. Tādējādi Komisija uzskata, ka saskaņā ar spriedumiem lietā *Öberg* un lietā *Rockler* Regulas Nr. 1408/71 72. pants būtu jāinterpretē tādējādi, ka laikposmi, kas pabeigti citā dalībvalstī, nav obligāti jāpieskaita pie laikposmiem, kas pabeigti dalībvalstī, kurā ir pieprasīts pabalsts, pretējā gadījumā ES pilsoņi tiktu atturēti no profesionālās darbības veikšanas citā dalībvalstī. Gadījumā, ja Tiesa uzskatītu, ka apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposms ir jābeidz Zviedrijā, Komisija norāda, ka E. Bergstrēmas vīrs sāka strādāt Zviedrijā 2002. gada 1. septembrī un ka viņš pabeidza nepieciešamo laikposmu saskaņā ar Tiesas spriedumu apvienotajās lietās *Hoever* un *Zachow* [18]. Šajā spriedumā ir noteikts, ka savu raksturiezīmju dēļ ģimenes pabalstus nevar uzskatīt par tādiem, kas maksājami indivīdam neatkarīgi no viņa ģimenes stāvokļa. Tā kā pabalstu piešķiršana ir paredzēta, lai segtu ģimenes izmaksas, nav nozīmes tam, kurš no vecākiem šo pabalstu saņem.

38. Tāpat nav apstrīdēts, ka pamata lietā izskatāmais pabalsts, kas ir paredzēts Zviedrijas tiesībās, ir "ģimenes pabalsts" Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta izpratnē [19].

39. Lai arī dalībvalstij saskaņā ar principu, ka dalībvalstīm ir kompetence paredzēt nosacījumus sociālā nodrošinājuma pabalstu saņemšanai, ir tiesības noteikt laikposmu tiesību uz ģimenes pabalstu piešķiršanai, LESD 48. panta a) punktā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāņem vērā atsevišķu laikposmu summēšanas princips. Šajā gadījumā attiecībā uz ģimenes pabalstiem šis princips ir ieviests ar Regulas Nr. 1408/71 72. pantu. Summēšanas

17 — Iepriekš 7. zemsvītras piezīmē minētais spriedums lietā *Grimme*; Tiesas 2010. gada 11. februāra spriedums lietā C-541/08 *Fokus Invest* (Krājums, I-1025. lpp.) un Tiesas 2010. gada 15. jūlija spriedums lietā C-70/09 *Hengartner* un *Gasser* (Krājums, I-7233. lpp.).

18 — Tiesas 1996. gada 10. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-245/94 un C-312/94 (*Recueil*, I-4895. lpp., 37. punkts).

19 — Tiesas 1998. gada 11. jūnija spriedumā lietā C-275/96 *Kuusijärvi* (*Recueil*, I-3419. lpp., 57. punkts) Tiesa atkārtoja, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pabalsts var tikt uzskatīts par sociālā nodrošinājuma pabalstu Regulas Nr. 1408/71 mērķiem, ja tas saņēmējam ir piešķirts, neveicot individuālu un diskrecionāru personisko vajadzību vērtējumu, pamatojoties uz tiesiski noteiktu stāvokli un ar nosacījumu, ka tas attiecas uz vienu no riskiem, kas tieši noteikti Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punktā. Konkrētajā lietā Tiesa konstatēja, ka Zviedrijas tiesību normas par ģimenes pabalstu piešķiršanu piešķir tiesību saņēmējiem tiesiski noteiktas tiesības un ka šis pabalsts tiek piešķirts personām, kas izpilda noteiktus objektīvus kritērijus, neveicot nekādu individuālu un diskrecionāru to personisko vajadzību vērtējumu. Turklāt Tiesa konstatēja, ka konkrētais pabalsts ir paredzēts, lai viens no vecākiem varētu nodoties jaundzimuša bērna audzināšanai, un ir īpaši paredzēts, lai atlīdzinātu bērna kopšanas pakalpojumu, segtu pārējās ar bērna audzināšanu un kopšanu saistītās izmaksas un vajadzības gadījumā samazinātu nodarbinātības pārtraukšanas finansiālās sekas. Šajā gadījumā pabalsts tika uzskatīts par ģimenes pabalstu atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 1. panta u) punkta i) apakšpunktam un 4. panta 1. punkta h) apakšpunktam. Skat. arī 58.–60. punktu.

princips ir viens no Savienības dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanas pamatprincipiem — tā mērķis ir garantēt, lai Līgumā paredzētā pārvietošanās brīvība neliegtu darba ņēmējam sociālā nodrošinājuma pabalstus, uz kuriem tas varētu pretendēt, ja savu karjeru būtu veidojis tikai vienā dalībvalstī. Šādas sekas varētu kavēt Savienības darba ņēmējus izmantot savas tiesības uz brīvu pārvietošanos un tādējādi radītu šķērsli šai brīvībai [20].

40. Regulas Nr. 1408/71 72. pantā, kura nosaukums ir "Apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laikposmu summēšana", ir noteikts, ka, ja kādas dalībvalsts tiesību aktos tiesību iegūšanai uz pabalstiem paredzēts priekšnoteikums par apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laikposmu, šādi citā dalībvalstī noteikti laikposmi ir jāņem vērā tā, it kā tie būtu pabeigti pirmajā minētajā dalībvalstī. Manuprāt, lai arī vārda "summēšana" [21] lietošana Regulas Nr. 1408/71 72. pantā abstraktā veidā var radīt neskaidrības, iespējams, kā to norāda iesniedzējtiesa, norādot uz nepieciešamību summēt divus vai vairākus attiecīgos laikposmus dažādās dalībvalstīs, tādējādi izslēdzot vienu laikposmu, kas pabeigts tikai vienā dalībvalstī, kas nav kompetentās iestādes dalībvalsts, Regulas Nr. 1408/71 72. panta skaidrais teksts nepieļauj neskaidrības un nekādā veidā nepamato iesniedzējtiesas pieņēmumu vai Zviedrijas, Somijas un Lielbritānijas valdības veikto šīs tiesību normas interpretāciju.

41. Regulas Nr. 1408/71 72. panta gramatiska interpretācija pati par sevi skaidri pamato secinājumu, ka gadījumos, kad attiecīgais laikposms ir pilnībā pabeigts dalībvalstī, kas nav kompetentās iestādes dalībvalsts, tas ir jāuzskata par līdzvērtīgu laikposmam, kas ir pabeigts kompetentās iestādes dalībvalstī [22], un tikai šī laikposma pabeigšana vien arī var radīt tiesības pēdējā minētajā dalībvalstī. 72. panta skaidrais formulējums neatbalsta nekādu citu papildu nosacījumu piemērošanu

20 — Skat. pēc analoģijas Tiesas 2005. gada 20. janvāra spriedumu lietā C-306/03 *Salgado Alonso* (Krājums, I-705. lpp., 28. un 29. punkts). Skat. arī Tiesas 2011. gada 4. marta spriedumu lietā C-440/09 *Tomaszewska* (Krājums, I-1033. lpp., 30. un 31. punkts).

21 — Franču valodā "totalisation", šis vārds ir izmantots arī LESD 48. panta a) punktā.

22 — Tiesību normu izstrādes tehnikas salīdzinājumam skat. Regulas Nr. 1408/71 67. panta 1.–3. punktu.

kompetentās iestādes dalībvalstī, pieprasot vietējo apdrošināšanas laikposmu.

42. Es arī uzskatu, ka Regulas Nr. 1408/71 VI pielikuma N iedaļas 1) punkts, kurā saistībā ar šīs regulas 72. panta piemērošanu ir noteikts, ka indivīda tiesības uz ģimenes pabalstu ir nosakāmas, ņemot vērā apdrošināšanas laikposmus, kas pabeigti citā dalībvalstī, ņemot vērā tos pašus vidējos ienākumus kā Zviedrijas apdrošināšanas laikposmos, ar kuriem tie var tikt summēti, attiecībā uz Zviedriju nevar tikt interpretēts, nosakot, ka Zviedrijas tiesību aktos var noteikt apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposmu Zviedrijā kā nosacījumu ģimenes pabalsta saņemšanai. Manuprāt Regulas Nr. 1408/71 VI pielikuma N iedaļas 1) punkta formulējums skaidri norāda, ka tas ir jāpiemēro kopsakarā ar šīs regulas 72. pantu. Turklāt es uzskatu, ka Regulas Nr. 1408/71 VI pielikuma N sadaļas 1) punktā nav paredzēts un pat nav norādīts uz to, ka apdrošināšanas laikposms Zviedrijā būtu obligāts. Manuprāt, Regulas Nr. 1408/71 VI pielikuma N iedaļas 1) punkts ir piemērojams tikai, ja vienai personai ir faktiski bijuši divi attiecināmie apdrošināšanas laikposmi, viens Zviedrijā un viens citā dalībvalstī. Šajos apstākļos Regulas Nr. 1408/71 VI pielikuma N iedaļas 1) punktā ir noteikti īpaši noteikumi Zviedrijai saistībā ar ienākumiem, uz kuru pamata ir nosakāms, vai personai pienākas ģimenes pabalsts. Līdz ar to es uzskatu, ka Regulas Nr. 1408/71 VI pielikuma N iedaļas 1) punkts nav attiecināms uz pamata lietas faktiskajiem apstākļiem.

43. Turklāt papildus Regulas Nr. 1408/71 attiecīgo noteikumu gramatiskai interpretācijai es uzskatu, ka iepriekšminēto pieeju apstiprina Tiesas judikatūra un nolīguma mērķi un noteikumi. Tiesa spriedumos lietā *Öberg*[23] un lietā *Rockler*[24] noteica, ka valsts tiesiskais regulējums, kurā saistībā ar vecāku pabalsta summas aprēķināšanu neņem vērā darbības periodus, kuru laikā [attiecīgā persona] bija apdrošināta saskaņā ar Eiropas Kopienu kopīgo veselības apdrošināšanas sistēmu, var atturēt konkrētas dalībvalsts pilsoņus atstāt šo valsti nolūkā veikt profesionālo darbību Eiropas Savienības iestādē, kas atrodas citā dalībvalstī, jo, pieņemot piedāvājumu strādāt šādā iestādē, viņi zaudētu iespēju saskaņā ar valsts veselības apdrošināšanas sistēmu saņemt ģimenes pabalstu, uz ko viņiem būtu tiesības, ja viņi nepieņemtu šo darba piedāvājumu. Līdz ar to Zviedrijas tiesību normas par ģimenes pabalstiem, kas tika vērtētas tiesvedībās lietā *Öberg*[25] un *Rockler*[26], tika atzītas par tādām, ar kurām tiek ierobežota darbinieku pārvietošanās brīvība saskaņā ar EKL 39. pantu (tagad — LESD 45. pants). Manuprāt, Tiesas argumentācija šajās lietās nevar tikt ierobežota, kā to tiesas sēdē ieteica Lielbritānijas valdība, ar to īpašajiem faktiskajiem apstākļiem un līdz ar to attiecināta tikai uz gadījumiem, kas skar Eiropas Savienības iestāžu bijušos darbiniekus. Spriedumi šajās lietās

23 — Skat. 16. punktu (spriedums minēts iepriekš 5. zemsvītras piezīmē).

24 — Skat. 19. punktu (spriedums minēts iepriekš 4. zemsvītras piezīmē).

25 — Skat. 17. punktu.

26 — Skat. 20. punktu.

uzsver nozīmi LESD 48. panta a) punktā [27] noteiktajam summēšanas principam, ar kuru vispārīgi ir noteikts, ka, lai cita starpā iegūtu tiesības uz sociālās nodrošināšanas pabalstu dalībvalstī, apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laikposmi, ko pabeidzis migrējošais darba ņēmējs citā dalībvalstī, kompetentajai iestādei ir jāuzskata par līdzvērtīgiem periodiem, kas pabeigti dalībvalstī. Manuprāt, izņēmumi no šī principa sociālās nodrošināšanas pabalstu kontekstā ir tieši un skaidri jānosaka Eiropas Savienības likumdevējam [28]. Uzskatu, ka neskaidrību gadījumā ir jāpiemēro summēšanas princips.

44. Tādējādi šķiet, ka saskaņā ar LESD 45. pantu un 48. panta a) punktu, kā arī Tiesas apsvērumiem lietā *Öberg* un lietā *Rockler* attiecīgie apdrošināšanas un nodarbinātības laikposmi atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 72. pantam var tikt pilnībā pabeigti, esot nodarbinātam vai apdrošinātam dalībvalstī, kas nav kompetentās iestādes dalībvalsts. Prasība, lai apdrošināšanas vai nodarbinātības laikposms tiktu pabeigts kompetentās iestādes dalībvalstī [29], varētu atturēt šīs dalībvalsts pilsoni no izcelsmes valsts atstāšanas, lai izmantotu savu pārvietošanās brīvību [30].

45. Tomēr, kā norādījusi iesniedzējtiesa, Savienības iekšējā tirgus tiesību normu interpretācija nevar tikt automātiski pēc analoģijas piemērota nolīguma interpretācijai, ja vien nolīgumā šajā ziņā nav normas, kurās tas būtu tieši paredzēts [31]. Tādējādi strīds pamata lietā ir jāapskata, ņemot vērā nolīguma sevišķos noteikumus.

46. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, piemērojot Regulu Nr. 1408/71, Šveices Konfederācija ir līdzvērtīga Eiropas Savienības dalībvalstij [32]. Tādējādi Regulas Nr. 1408/71 72. pants ir piemērojams Šveices Konfederācijai.

47. Manuprāt, lai arī spriedumi lietā *Öberg* un lietā *Rockler* ir pamatoti ar EKL 39. pantu

27 — Kas tika pieņemts, lai nodrošinātu LESD 45. pantā noteiktās personu brīvas pārvietošanās principa īstenošanu.

28 — Skat., piemēram, Regulas Nr. 1408/71 67. panta 3. punktu par bezdarbnieka pabalstu īpašo statusu.

29 — Ja, neievērojot šīs normas skaidro formulējumu un līdz ar to, manuprāt, Eiropas Savienības likumdevēja skaidro un tiešo gribu, šāda prasība tiktu noteikta, rastos jautājums par minimālo apdrošināšanas laikposmu kompetentās iestādes dalībvalstī. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka iestāde uzskatīja, ka apdrošināšanas laikposmi, kas pabeigti citās dalībvalstīs, varētu tikt ņemti vērā, izvērtējot, vai 240 dienu nosacījums ģimenes pabalsta saņemšanai Zviedrijā ir izpildīts, ar nosacījumu, ka *pēdējā* šī 240 dienu laikposma diena ir bijusi Zviedrijā.

30 — Skat. spriedumu lietā *Öberg* (minēts iepriekš 5. zemsvītras piezīmē), 15. punkts, un spriedumu lietā *Rockler* (minēts iepriekš 4. zemsvītras piezīmē), 18. punkts.

31 — Skat. spriedumu lietā *Grimme* (minēts iepriekš 7. zemsvītras piezīmē) un spriedumu lietā *Fokus Invest* (minēts iepriekš 17. zemsvītras piezīmē).

32 — Skat. iepriekš 31.–33. punktu.

(tagad — LESD 45. pants) un līdz ar to tie nav tieši piemērojami tiesvedībā iesniedzējtiesā, es uzskatu, ka Tiesas apsvērumi šajās lietās kopsakarā ar summēšanas principu, kas cita starpā ir noteikts LESD 48. panta a) punktā, un ar to saistītā judikatūra strīdam pamata lietā ir jāpiemēro *mutatis mutandis*. Pateicoties šādai piemērošanai, nolīguma mērķi par brīvu personu pārvietošanos, it īpaši 1. panta a) un d) punktā noteiktie mērķi, var faktiski tikt īstenoti. Turklāt ir jāuzsver, ka nolīguma 8. panta c) punktā ir tieši minēts summēšanas princips sociālās nodrošināšanas pabalstu nodrošināšanai un saglabāšanai.

gadījumos, kad atbilstoši dalībvalsts tiesību aktiem tiesību uz ģimenes pabalstu iegūšanai nosacījums ir apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laikposma pabeigšana, šīs dalībvalsts kompetentajai iestādei šim nolūkam ir jāņem vērā apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laikposms, kas pilnībā pabeigts Šveicē.

B — *2. jautājums — pabalstu apmērs*

48. Pamata lietas kontekstā es uzskatu, ka nolīguma mērķu īstenošana tiktu būtiski apdraudēta, ja apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laikposmi, kas pabeigti Šveicē un kas konkrētajā gadījumā izskatās salīdzinoši ilgi [33], nevarētu tikt ņemti vērā, lai saņemtu tiesības uz ģimenes pabalstiem, personai atgriežoties ES, ja vien attiecīgie laikposmi Šveicē netiktu summēti ar kādu hipotētisku minimālo apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laikposmu kompetentās iestādes dalībvalstī.

50. Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai saskaņā ar nolīgumu un Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punktu un 72. pantu personai, kura pirms aiziešanas bērna kopšanas atvaļinājumā ir bijusi nodarbināta Šveicē un kurai tādējādi nav slimības pabalsta ienākumu apjoma Zviedrijā, var vēl joprojām būt tiesības uz vecāku pabalstu slimības pabalsta līmenī, pamatojoties uz tās ienākumiem Šveicē.

49. Tādējādi es uzskatu, ka saskaņā ar nolīguma 1. un 8. pantu un Regulas 72. pantu

51. Regulas Nr. 1408/71 mērķis, kā norādīts tās preambulas otrajā un ceturtajā apsvērumā, ir nodrošināt darbinieku un pašnodarbināto personu brīvu pārvietošanos Eiropas Savienībā, tai pat laikā ievērojot valstu sociālā nodrošinājuma tiesību aktu īpatnības. Šajā sakarā, kā izriet arī no tās preambulas piektā, sestā un desmitā apsvēruma, šī regula ietver vienlīdzīgas attieksmes principu pret darba ņēmējiem dažādos valstu tiesību aktos un tās mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi,

33 — Skat. iepriekš 14. punktu.

cik vien tas ir iespējams, pret visiem darba ņēmējiem, kas ir nodarbināti kādas dalībvalsts teritorijā, kā arī nesodīt tos darba ņēmējus, kuri realizē savas tiesības uz brīvu pārvietošanos [34].

52. Kā norāda iesniedzējtiesa un Komisija, Regulā Nr. 1408/71 ir ietverti īpaši noteikumi atsevišķu pabalstu veidu aprēķināšanai. Tomēr pretstatā, piemēram, Regulas Nr. 1408/71 23., 47., 58. un 68. pantam attiecīgi par slimības un maternitātes, vecuma un invaliditātes pensiju, pabalstu par nelaimes gadījumiem darba vietā un arodslimībām, un bezdarbnieku pabalstu aprēķināšanu, šajā regulā nav īpašu noteikumu par ģimenes pabalsta aprēķināšanu, kas būtu piemērojams faktiem strīdā pamata lietā [35].

53. Zviedrijas un Somijas valdības, kā arī Komisija uzskata, ka attiecīgie pabalsti, kas tiek aplūkoti pamata lietā, ir aprēķināmi pēc analoģijas ar Regulas Nr. 1408/71 23. pantu, kas attiecināms uz slimības un maternitātes naudas pabalstu aprēķināšanu, pamatojoties uz vidējo algu. Zviedrijas un Somijas valdības uzskata, ka šim aprēķinam var tikt ņemta vērā tikai alga, kas ir nopelnīta kompetentās iestādes dalībvalstī. Komisija uzskata, ka pastāv vispārējs princips, ka alga, kas nopelnīta citā dalībvalstī, netiek ņemta vērā pabalstu aprēķināšanai. Tomēr, ja Zviedrijas iestādes maksātu E. Bergstrēmai ģimenes pabalstu tikai pamata līmenī, tās pret migrējošiem darba ņēmējiem un tiem, kas palikuši Zviedrijā, izturētos nevienlīdzīgi. Lai izvairītos no šādas diskriminācijas, attiecīgajam aprēķinam būtu jāizmanto vidējā alga, ko saņem persona, kas veic vienlīdzīgu profesionālo darbību un kurai ir tāda pati kvalifikācija kā E. Bergstrēmai.

54. Manuprāt, tā kā Regulas Nr. 1408/71 7. nodaļā nav īpašu noteikumu par ģimenes pabalstu aprēķināšanu un tādējādi nav arī koordinējošu noteikumu, attiecīgie ģimenes pabalsti, kas ietilpst minētās regulas piemērošanas jomā, ir jāaprēķina, balstoties uz kompetentās dalībvalsts tiesību normām, ar nosacījumu, ka piemērotie nosacījumi nerada atklātu vai slēptu diskrimināciju Savienības darba ņēmēju vidū. Līdz ar to ir piemērojamas dalībvalstu tiesību normas par ģimenes pabalstu aprēķināšanu, ar nosacījumu, ka tās atbilst Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punktam.

55. Iesniedzējtiesa un Zviedrijas valdība uzskata, ka Regulas Nr. 1408/71 3. panta

34 — Tiesas 2006. gada 9. marta spriedums lietā C-493/04 *Piatkowski* (Krājums, I-2369. lpp., 19. punkts).

35 — Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa norāda, ka netiek apstrīdēts, ka Elizabetei Bergstrēmai nav piemērojams Regulas Nr. 1408/71 71. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) punkts un b) apakšpunkta ii) punkts, un 72.a pants.

1. punkta mērķis ir tikai nodrošināt, ka ārvalstu pilsoņiem, kuriem piemērojama regula, ir tādas pašas tiesības un saistības kā dalībvalsts pilsoņiem. Iesniedzējtiesa uzskata, ka nav skaidrs, vai tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi tiek piemērotas arī migrējošo darba ņēmēju, kuri ir attiecīgās dalībvalsts pilsoņi [36], gadījumos un vai saskaņā ar 3. panta 1. punktu citā dalībvalstī gūtie ienākumi ir jāpielīdzina iekšzemē gūtajiem ienākumiem, aprēķinot no ienākumiem atkarīgus ģimenes pabalstus. Ja tas tā ir, rodas jautājums, vai tas tā ir arī saistībā ar Šveici, attiecībā uz kuru Līgums netiek piemērots. Zviedrijas valdība uzskata, ka dalībvalstis var attiekties mazāk labvēlīgi pret saviem pilsoņiem nekā citiem ES pilsoņiem.

56. Tiesa spriedumā lietā *Petit* [37] norādīja, ka noteikumi par brīvu pārvietošanos un Regula Nr. 1408/71, it īpaši tās 3. pants, nav piemērojami situācijās, kas visos aspektos ir piemērojamas tikai vienā dalībvalstī. Manuprāt, no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem skaidri izriet, ka apstākļi pamata lietā nav uzskatāmi par iekšēju situāciju, kurai nav nekāda sasaistes faktora ar jebkādu no Savienības tiesībās paredzētajiem gadījumiem, un atbilstīgo faktu kopums ir saistīts tikai ar vienas dalībvalsts teritoriju [38].

57. Šāds Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punktā saistībā ar sociālo nodrošinājumu nostiprināts nediskriminācijas princips aizliedz ne tikai atklātu diskrimināciju to personu pilsonības dēļ, kas gūst labumu no sociālā nodrošinājuma sistēmām, bet arī visas slēptās diskriminācijas formas, kas, piemērojot citus izšķiršanas kritērijus, faktiski noved pie tāda paša rezultāta [39].

58. Tā par netieši diskriminējošiem ir atzīstami valsts tiesībās paredzētie nosacījumi, kas, lai gan ir piemērojami neatkarīgi no pilsonības, tomēr būtiski vai lielākoties ietekmē migrējošus darba ņēmējus, kā arī visi

36 — Skat. spriedumu lietā *Klöppel* (minēts iepriekš 6. zemsvītras piezīmē), 17. un 18. punkts.

37 — Tiesas 1992. gada 22. septembra spriedums lietā C-153/91 (*Recueil*, I-4973. lpp., 10. punkts).

38 — Tiesas 2008. gada 1. aprīļa spriedums lietā C-212/06 *Gouvernement de la Communauté française* un *gouvernement wallon* (Krājums, I-1683. lpp., 33. punkts). Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru neatkarīgi no dzīvesvietas un pilsonības ikviens dalībvalsts pilsonis, kurš ir izmantojis darba ņēmēju brīvas pārvietošanās tiesības un veicis profesionālu darbību citā dalībvalstī, ietilpst LESD 45. panta piemērošanas jomā. Šajā ziņā skat. it īpaši Tiesas 1994. gada 12. februāra spriedumu lietā C-419/92 *Scholz* (*Recueil*, I-505. lpp., 9. punkts) un Tiesas 2007. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-212/05 *Hartmann* (Krājums, I-6303. lpp., 17. punkts).

39 — Šajā saistībā skat. Tiesas 2006. gada 25. oktobra spriedumu lietā C-332/05 *Celozzi* (Krājums, I-563. lpp., 13. un 23. punkts) un spriedumu lietā *Klöppel* (minēts iepriekš 6. zemsvītras piezīmē), 17. punkts.

vienlīdzīgi piemērojamie nosacījumi, ko attiecīgās valsts darba ņēmēji var izpildīt vieglāk nekā migrējošie darba ņēmēji, vai arī tādi nosacījumi, attiecībā uz kuriem pastāv risks, ka tie nelabvēlīgi ietekmēs it īpaši migrējošos darba ņēmējus [40]. Šajā saistībā nav jākonstatē, ka attiecīgā norma praksē neietekmē būtiski lielāku migrējošu darba ņēmēju proporciju. Ir pietiekami, ka tai potenciāli var būt šāda ietekme [41].

59. Citādi tas ir tikai tad, ja šīs tiesību normas, pirmkārt, var pamatot ar objektīviem, no attiecīgo darba ņēmēju pilsonības neatkarīgiem apsvērumiem un ja, otrkārt, tās ir samērīgas salīdzinājumā ar sasniedzamo valsts tiesībās paredzēto leģitīmo mērķi [42].

60. Manuprāt, no Tiesas sprieduma lietā *Borawitz* [43] ir skaidrs, ka fakts, ka sociālā nodrošinājuma pabalsta pieprasītājs ir kompetentās iestādes dalībvalsts pilsonis, neliedz piemērot Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punktu, ja vien tiek konstatēts, ka citu dalībvalstu vai — šajā gadījumā — Šveices pilsoņi var tikt vairāk ietekmēti vai arī varētu tikt ietekmēti vairāk nekā kompetentās iestādes dalībvalsts pilsoņi [44].

61. Es uzskatu, ka tādas valsts tiesību normas kā pamata lietā vērtētās, ar kurām pēc būtības ir noteikts, ka, lai iegūtu tiesības uz ģimenes pabalstiem, kas atbilst slimības pabalsta līmenim un ir lielāki par pamata pabalstu apmēru, aprēķinam var izmantot tikai ienākumus, kas gūti kompetentās iestādes dalībvalstī (Zviedrijā), riskē radīt nelabvēlīgāku situāciju galvenokārt citu dalībvalstu un Šveices pilsoņiem, jo prasība par ienākumu gūšanu kompetentās iestādes dalībvalstī (Zviedrijā) un saņemt slimības apdrošināšanu pamata līmenī, visdrīzāk būs vieglāk izpildāma attiecīgās dalībvalsts pilsoņiem (Zviedrijas pilsoņiem).

40 — Spriedums lietā *Celozzi* (minēts iepriekš 39. zemsvītras piezīmē), 24. punkts, un spriedums lietā *Klöppel* (minēts iepriekš 6. zemsvītras piezīmē), 18. punkts.

41 — Tiesas 2004. gada 28. aprīļa spriedums lietā C-373/02 *Öztürk* (*Recueil*, I-3605. lpp., 57. punkts).

42 — Spriedums lietā *Celozzi* (minēts iepriekš 39. zemsvītras piezīmē), 25. punkts.

43 — Tiesas 2000. gada 21. septembra spriedums lietā C-124/99 (*Recueil*, I-7293. lpp.).

44 — Skat. arī spriedumu lietā *Klöppel* (minēts iepriekš 6. zemsvītras piezīmē), 17.–22. punkts.

62. Turklāt šādas valsts tiesību normas apdraud personu pārvietošanās brīvības un līdzvērtīgu dzīves apstākļu nodrošināšanas mērķus, kas ir paredzēti nolīguma 1. panta a) un d) punktā kopsakarā ar īpašo noteikumu par vienlīdzīgu attieksmi sociālā nodrošinājuma sistēmu kontekstā, kas ir paredzēts šī nolīguma 8. panta a) punktā. Manuprāt, nolīguma 8. panta a) punkta mērķis ir nodrošināt, lai personas, kuras izmanto tiesības uz pārvietošanās brīvību, netiktu diskriminētas, salīdzinot ar citiem darba ņēmējiem salīdzināmā situācijā, kas šo tiesību nav izmantojuši [45].

63. Saskaņā ar attiecīgajām Zviedrijas tiesību normām tāds migrējošs darba ņēmējs kā E. Bergstrēma riskē saņemt mazāku ģimenes pabalsta apmēru, nekā viņa būtu saņēmusi, ja nebūtu izmantojusi savas tiesības uz brīvu pārvietošanos saskaņā ar nolīgumu. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu var saprast, ka E. Bergstrēma saņem ģimenes pabalstu pamata līmenī, toties līdzvērtīgos apstākļos darba ņēmēji, kas ir nodarbināti Zviedrijā, ir tiesīgi saņemt šādu pabalstu, pamatojoties uz savu ienākumu apmēru slimības pabalstam.

45 — Šajā saistībā man jānorāda, ka nolīguma 8. panta a) punkta formulējums, ar kuru ir noteikts mērķis nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi saistībā ar sociālā nodrošinājuma sistēmu koordinēšanu, ir ļoti plašs un nav tieši ar mērķi novērst diskrimināciju pilsonības dēļ.

64. Es uzskatu, ka, lai novērstu minēto diskrimināciju, šajā saistībā nepastāvot īpašām Savienības tiesību normām, E. Bergstrēmai nav jāpiešķir ģimenes pabalsti slimības pabalstu apmērā, kas tiktu aprēķināti, pamatojoties uz viņas ienākumiem Šveicē. Pienākums novērst diskrimināciju tikai paredz, ka E. Bergstrēmas ģimenes pabalstiem ir jābūt tādiem pašiem kā gadījumā, ja viņa nebūtu izmantojusi tiesības uz pārvietošanās brīvību un būtu palikusi Zviedrijā [46]. Tādējādi es uzskatu, ka ienākumu līmenis Zviedrijā ir jāizmanto salīdzinājumam vai kā atskaites punkts [47]. Apstākļos, kādi ir pamata lietā, ģimenes pabalsta apmērs slimības pabalsta apmērā būtu jāaprēķina, par pamatu ņemot darba ņēmēja ienākumus Zviedrijā līdzvērtīgā profesijā, ar salīdzināmu profesionālo pieredzi un kvalifikāciju.

65. Tiesas sēdē Zviedrijas valdība norādīja, ka, ja ģimenes pabalsti slimības pabalsta apmērā nebūtu saistīti ar faktiskajiem apdrošināšanas maksājumiem, tiktu būtiski ietekmēta Zviedrijas sociālā nodrošinājuma sistēmas

46 — Skat. pēc analoģijas Tiesas 1996. gada 12. septembra spriedumu lietā C-251/94 *Lafuente Nieto* (*Recueil*, I-4187. lpp., 39. punkts), Tiesas 1997. gada 9. oktobra spriedumu apvienotajās lietās no C-31/96 līdz C-33/96 *Naranjo Arjona* u.c. (*Recueil*, I-5501. lpp., 21. punkts), Tiesas 1998. gada 17. decembra spriedumu lietā C-153/97 *Grajera Rodríguez* (*Recueil*, I-8645. lpp., 18. punkts) un Tiesas 2006. gada 23. novembra spriedumu lietā C-205/05 *Nemec* (Krājums, I-10745. lpp., 41. punkts). Šajā zemsvītras piezīmē minētie spriedumi ir pamatoti ar Regulas Nr. 1408/71 58. pantu. Man jānorāda, ka Regulas Nr. 1408/71 23. panta 1. punkta noteikumi ir ļoti līdzīgi 58. panta 1. punkta noteikumiem.

47 — Skat. pēc analoģijas ģenerāladvokātes Kokotes [*Kokott*] secinājumus, kas sniegti lietā *Nemec* (minēta iepriekš 46. zemsvītras piezīmē).

stabilitāte [48]. Papildus tam, ka šāds apgalvojums ir pārāk vispārīgs un nav nekādu pierādījumu par būtisku Zviedrijas sociālā nodrošinājuma sistēmas finansiālās stabilitātes ietekmēšanas risku, šāda riska pastāvēšanu, manuprāt, būtu grūti pamatot, jo no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ir skaidrs, ka ģimenes atbalsta apmērs, kas jāizmaksā ģimenei šādos apstākļos, ir ierobežots ar likumu un ir izmaksājams tikai ierobežotā laikposmā.

66. Man jānorāda, ka Lielbritānijas valdība un Komisija Tiesai ir īsumā ierosinājušas, ka E. Bergstrēmas laulātā ienākumus varētu izmantot par pamatu, lai noteiktu konkrētā ģimenes pabalsta apmēru [49]. Lai arī es uzskatu, ka šādu iespēju nevar izslēgt, manuprāt, Tiesai nebūtu jāizvērtē šis teorētiskais aspekts, jo tas nav skaidri aprakstīts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu un, tā kā nav pietiekamas informācijas par lietas apstākļiem, Tiesas norādes šajā sakarā būtu samērā spekulatīvas.

67. Līdz ar to es uzskatu, ka nolīgumā un Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punktā un 72. pantā nav noteikts, ka ienākumi, kas gūti Šveicē, būtu jāpielīdzina iekšzemes ienākumiem, lai aprēķinātu tiesības saņemt ģimenes pabalstu kā ar ienākumiem saistītu bērnu kopšanas pabalstu, tā vietā kompetentās iestādes dalībvalsts ienākumu līmenis būtu jāizmanto kā salīdzinājums vai atskaites punkts. Valsts tiesai, aprēķinot ģimenes pabalsta apmēru slimības pabalsta apmērā, kā atskaites punkts būtu jāizmanto šīs dalībvalsts darba ņēmēja ienākumi līdzvērtīgā profesijā, ar salīdzināmu profesionālo pieredzi un kvalifikāciju.

48 — No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu ir skaidrs, ka iestāde pamata tiesvedībā apgalvo, ka pabalsta aprēķināšana, pamatojoties uz ienākumiem no nodarbinātības citā valstī, par ko nav iekasēti sociālie maksājumi Zviedrijā, radītu nestabilitāti sociālā nodrošinājuma sistēmas finansēšanā.

49 — Skat. arī iepriekš 37. punktu saistībā ar Komisijas alternatīvajiem apsvērumiem par E. Bergstrēmas laulāto.

VII — Secinājumi

68. Tādējādi ierosinu Tiesai uz *Regeringsrätten* (Zviedrija) uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) saskaņā ar Nolīguma starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Šveices Konfederāciju, no otras puses, par personu pārvietošanās brīvību, kas parakstīts 1999. gada 21. jūnijā Luksemburgā (turpmāk tekstā — "nolīgums") 1. un 8. pantu un Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma programmu piemērošanu darba ņēmējiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenes locekļiem, kuri pārvietojas Kopienas teritorijā, 72. pantu, ja saskaņā ar dalībvalsts tiesību normām tiesībām uz ģimenes pabalsta saņemšanu nosacījums ir apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laikposma pabeigšana, šīs dalībvalsts kompetentajai iestādei ir jāņem vērā apdrošināšanas, nodarbinātības vai pašnodarbinātības laikposms, kas pilnībā pabeigts Šveicē;

2) nolīgumā un Regulas Nr. 1408/71 3. panta 1. punktā un 72. pantā nav noteikts, ka Šveicē gūtie ienākumi būtu jāpielīdzina iekšzemē gūtiem ienākumiem, nosakot tiesības uz ģimenes pabalstu kā ar ienākumiem saistītu bērnu kopšanas pabalstu, tā vietā kompetentās iestādes dalībvalsts ienākumu līmenis drīzāk ir jāizmanto salīdzinājumam vai kā atskaites punkts. Valsts tiesai, aprēķinot ģimenes pabalstu slimības pabalsta apmērā, kā atskaites punkts būtu jāizmanto šīs dalībvalsts darba ņēmēja ienākumi līdzvērtīgā profesijā, ar salīdzināmu profesionālo pieredzi un kvalifikāciju.